

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**III Всеукраїнської
науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

**«Соціально-етичні та деонтологічні проблеми
сучасної медицини
(немедичні проблеми в медицині)»
24-25 лютого 2022 року**

м. Запоріжжя

УДК 614.253(063)

С69

Редколегія:

Боярська Л.М. – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМУ, кандидат медичних наук, професор;

Утюж І.Г. – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ, доктор філософських наук, професор;

Котлова Ю.В. – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМУ;

Сепетий Д.П. – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Мегрелішвілі М.О. – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Касаткіна К.А. – кандидат історичних наук, викладач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Павленко Н.В. – кандидат філософських наук, викладач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ.

Збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)» (24-25 лютого 2022 року). – Запоріжжя: ЗДМУ, 2022. – 248 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

ЗМІСТ

1. ФІЛОСОФІЯ МЕДИЦИНИ – ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПРОЕКТ ХХІ СТ.: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

<i>Боярська Л.М., Утюж І.Г., Подлужна В.Р.</i> Роль філософії медицини в підготовці молодих вчених	9
<i>Воронкова В.Г., Андрюкайтене Р.</i> Тенденції розвитку філософії медицини ХХІ століття у контексті зарубіжного досвіду	10
<i>Ureczky E.</i> Careless Carers: The Figure of the Nurse and Representations of the Crisis of Care and Precarity in Post-Millennial Eastern European Cinema	13
<i>Хімич С.Д., Кулик Я.М., Масік Н.П.</i> Морально-етичні принципи в медичному світі та сучасна реальність	16
<i>Козловець М.А.</i> Аксіологічна парадигма медицини як імператив сучасного розвитку людства	18
<i>Білай І.М.</i> Деонтологічні основи проведення фармацевтичної опіки	22
<i>Поцулко О.А.</i> Біотехнологічний конструктивізм як гуманістичний проект в епоху консьюмеризму	23
<i>Утюж І.Г., Кабаков А.О.</i> Вплив індивідуалізованої медицини на практику прийняття медичних рішень	27
<i>Мегрелішвілі М.О.</i> Фактор церкви у прийнятті рішення щодо вакцинації	29
<i>Утюж І.Г., Беленцова К.А.</i> Соціально-філософські проблеми сучасної медицини	31
<i>Ель Гуессаб К.</i> Деонтологічні питання в епоху антропологічної кризи	33
<i>Самойленко О.В., Костюченко Д.О.</i> Значення вивчення філософії медицини для лікарської практики	36
<i>Сініцина А.В., Дойчик М.В.</i> Філософія здоров'я як складова філософії медицини	38
<i>Іванова К.А., Балабай Я.В., Кулакова О.М.</i> Актуальність вивчення біоетики у сучасній системі освіти	40
<i>Сепетий Д.П.</i> Проблема критеріїв науковості у медичному контексті	42
<i>Сумченко С.В.</i> Технології редагування геному людини: деякі філософські проблеми	45
<i>Боярська Л.М., Герасимчук Т. С., Шевченко Р.Л., Капуста В.М., Сліпко В.О., Козлова О.М., Шайхет А.С.</i> Вплив екологічних ризиків біологічного спрямування на якість життя та цілісний світогляд лікарів, що базується на принципах гуманізму і милосердя (випадок з практики)	46
<i>Білокопитова Н.І.</i> Медикалізація культури: етичний підхід	49
<i>Котлова Ю.В., Курочкіна Т.І.</i> Біль у новонароджених – етична, медична, виховна проблема	51
<i>Ханжи В.Б.</i> Двоїсте моделювання: темпоралізація добра і зла та етизація антропоного часу	55

Список використаних джерел

1. IASP (2020) IASP Announces Revised Definition of Pain. IASP, July 16. <http://www.iasp-pain.org/publications/iasp-news/iasp-announces-revised-definition-of-pain/>
2. Birnie K. A. Hospitalized children continue to report inadequate treatment and preventable pain / Birnie K. A. Chambers CT, Fernandez CV, Forgeron PA, Latimer MA, McGrath PJ, Cummings EA, Finley GA. / Pain Res Manag. – 2014. - №19(4). – P.198-204.
3. Morone N. E. Pain as the 5th vital sign: exposing the vital need for pain education / N. E. Morone, D. K. Weiner // Clin Ther. – 2013. – № 35 (11). – P. 1728–1732, DOI: 10.1016/t.clinthera.2013.10.001.
4. Friedrichsdorf S.J. A hospital-wide initiative to eliminate or reduce needle pain in children using lean methodology / Friedrichsdorf SJ, Eull D, Weidner C, Postier A. A. // Pain Rep 2018. – № 3(Suppl 1). – P. 671.
5. Postier AC. Pain Experience in a US Children's Hospital: A Point Prevalence Survey Undertaken After the Implementation of a System-Wide Protocol to Eliminate or Decrease Pain Caused by Needles / Postier AC, Eull D, Schulz C, Fitzgerald M, Symalla B, Watson D, Goertzen L, Friedrichsdorf SJ. // Hospital pediatrics. – 2018. – № 8(9) – P. 515-523.

ДВОЇСТЕ МОДЕЛЮВАННЯ: ТЕМПОРАЛІЗАЦІЯ ДОБРА І ЗЛА ТА ЕТИЗАЦІЯ АНТРОПНОГО ЧАСУ

*Ханжи Володимир Борисович, доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри філософії та біоетики,
Одеський національний медичний університет*

Осмислення проблеми добра і зла є тенденцією нев'янучою, та навряд чи хоч у когось може виникнути сумнів щодо актуальності відповідного кола питань. Інша річ, що, мабуть, завжди буде існувати потреба пошуку нових інтерпретацій даної проблематики, нестандартних підходів у її дослідженні. В останні роки мною здійснюється моделювання зв'язку показаних етичних протилежностей (як у модусі «протидії», так і в модусі «співдії») у нестандартному ключі – у режимі темпоралізації свободи волі, що реалізується в руслах добра і зла. Іншими словами, добро і зло позиціонуються як вектори свободи волі у структурі особливої форми темпоральності, що конституюється людською діяльністю, – антропоного часу [2, с. 5].

Уважний погляд на історію етичних вчень дозволяє виявити в них важливий аспект, що є недостатньо розглянутим у сучасній дослідницькій літературі. Вважаю, він має закласти «концептуальний каркас» (К. Поппер) подальшої пошукової роботи. Йдеться про введення мислителями в концепції, що розробляються ними, категорії часу, тобто ознаменування цих концепцій темпоралізованістю в принципі. У ряді публікацій (наприклад, [2, с. 34–36, 55–57, 87–90, 112–114]) мною було відстежено явні чи латентні спроби філософів надати предмету своїх роздумів – співвідношенню добра і зла, а також моральним цінностям, що витікають з цього, – атрибут часовості. З урахуванням саме цього моменту в новій інтерпретації *концепції антропоного*

часу та історичного процесу, за аналогією з двоїтим системним моделюванням [3] (методологічним підходом, що є інтерпретацією принципів двоїстості та додатковості в рамках загальної параметричної теорії систем А. І. Уймова – див., наприклад, [4, с. 64]), здійснюється двоїсте моделювання, сенс якого в тому, що *антропо-часовий контекст етичних антагоністів – доброго та злого векторів свободи волі*, комплементаризується до *етичної бінаризації антропного часу*. Інакше висловлюючись, логічним і методологічно виправданим, на мою думку, є підхід, у якому темпоралізація добра і зла здійснюється додатково (комплементарно) до етизації часу (у даному випадку – антропного часу).

Система антропного часу, що реконструюється в рамках згаданої концепції, образно-схематично може бути візуалізованою моделлю матрешки: структурні компоненти цієї темпоральної системи, пов'язані з тим чи іншим суб'єктом активності (на рівнях від індивідуально-особистісного до масштабно-соціального), залучаються до глобальної системи загальнолюдського рівня, впорядковуючись як у горизонтальному, так і у вертикальному відношенні («часова матрешка»). Саме змістовий момент людської форми темпоральності, що визначається характером розгортання свободи волі як іманентного рушійного джерела антропного часу (вектори «свободи на благо» та «свободи на зло»), дає можливість говорити про етичну бінаризацію антропного часу [2, с. 126–127]. У процесі дослідження було сформульовано проблему невідповідності (етичної суперечливості) часових інтенцій, по-перше, однопорядкових індивідуально-особистісних темпоральних одиниць однієї щодо іншої (горизонтальна вісь), по-друге – «часових матрешок», що формуються у діяльності конкретних осіб, та соціальної групи, до якої причетні перші (вертикальна вісь).

Безумовно, було взято до уваги й те, що антропний час не є замкнутою системою. Навпаки, його перебіг як системи відкритої здійснюється у постійній «взаємоСПВдії» (М. С. Дмитрієва) із зовнішніми детермінантами становлення людської темпоральності, якими було висунуто об'єктивно існуючі цільові начала – атрактор блага й атрактор зла. Виходячи з цього, раціональним бачиться розрізнення двох видів фаз плину антропного часу і, відповідно, руху історичного процесу: фаз упорядкування (що зумовлені дією атракторів) та хаотизації (коли розвиток системи визначається внутрішнім рушієм – свобідною волею). Історія, таким чином, постає результатом взаємодії її зовнішніх цільових начал (атракторів блага і зла) із внутрішньою підставою антропного часу – бінарною свободою волі (свобода «на благо» та свобода «на зло») [2, с. 138].

У моїх найближчих планах – розгляд такої характеристики антропного часу (обумовленої та підготовленої його багаторівневістю та складністю структурних відносин), як неоднозначність фаз минулого, сьогодення та майбутнього, у тому числі неоднозначність етичного плану. Важливим у показаному пошуку буде звернення до «матрешкового» принципу структурування часу, що присутній (з низкою суттєвих застережень та коментарів) у вченні Е. Гуссерля [1]. Вважаю, що осмислення згаданої

неоднозначності (яка виявляється щонайменше у трьох сенсах: 1) у рамках однієї «часової матрьошки»; 2) в інтеракціях темпоральних одиниць одного рівня; 3) у комплексі «внутрішньо-зовнішнє») відкриває перспективи дослідження широкого кола антропологічних та етико-аксіологічних проблем темпорально-історичної дійсності.

Список використаних джерел

1. Гуссерль Э. Феноменология внутреннего сознания времени / пер. В. И. Молчанова // Собрание сочинений. — Т.1 / Составл., вступ. статья, общ. ред. В. И. Молчанова. — М.: Гнозис, 1994. — 192 с.

2. Запорожан В. Н. Между добром и злом: нравственное самоопределение человека: монография / В. Н. Запорожан, И. А. Донникова, В. Б. Ханжи. — Одесса: ОНМедУ, 2020. — 264 с.

3. Ляшенко Д. Н. К вопросу о двойственном системном моделировании // Res systemica: збірка робіт, присвячена 90-річчю проф. А. І. Уймова [монограф.]. — 2-ге вид. — Одеса: Видавник С. Л. Назарчук, 2020. — С. 89–96.

4. Уёмов А. И. Системные аспекты философского знания. — Одесса: Студия Негоциант, 2000. — 160 с.

5. Ханжи В. Б. Добро и зло как векторы свободы воли в структуре антропного времени / В. Б. Ханжи, Д. Н. Ляшенко // Anthropological Measurements of Philosophical Research. — 2017. — Вып. 12. — С. 27–39.

ВПЛИВ SARS-COV-2 НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ТА НЕВРОЛОГІЧНИЙ СТАН НАСЕЛЕННЯ

*Герасімчук Тетяна Сергіївна, к.м.н., асистент кафедри дитячих хвороб,
Стрижко Мелена Володимірівна, лікар-інтерн, спеціальність «Педіатрія»,
Запорізький державний медичний університет,
Сліпко Вікторія Олексіївна, завідувачка ІБВ раннього віку
НКП «Дитяча лікарня №5» ЗМП*

Третій рік поспіль на всі континенти насуваються хвилі епідемії SARS-CoV-2, кожна з яких може мати все більш трагічні наслідки для людства. Чим є SARS-CoV-2 з філософської точки зору, які перспективи та наслідки пандемії?

На сьогоднішній день коронавірус є масштабною проблемою, що сколихнула великий прошарок суспільства та нікого не залишила осторонь. За влучним висловом Chen T., здвинулась картина світу, хвороба відсторонила оточуюче, заразивши тривогою тривіальне, загострила всі почуття, викликала страх тактильності перевела життя на дистанційне управління [8, с. 1091].

Людство в своїй більшості протягом епох та віків співіснувало з бактеріями та вірусами, найпростішими, які викликали хвороби так чи інакше забирали життя. Але завжди було більш тяжко, коли негативні соціальні, економічні та біологічні фактори збігались, що обумовлювало широке поширення інфекції до рівня пандемії [1, с. 320].

Відразу згадується чума, як біч Середньовіччя; яка у нашому сприйнятті є абстракцією, що відтворює дух середніх віків. Дальке Р. зазначає позитивний вплив пандемії на суспільство: «чума спонукала до тектонічних змін в